

سرگذشت پر حادثه‌ی تقویم

علی اکبر زین‌العابدین
تصویرگر: نگین حسین‌زاده

خرداد	اردیبهشت	فروردین
<p>● بابلی‌ها اولین کسانی بودند که توانستند سال را تشخیص دهند. بعد هم مصری‌ها تقویم دقیق‌تری به وجود آوردند.</p> <p>زندگی مردم مصر به رود نیل وابسته بود. چون با آب آن کشاورزی می‌کردند. رود نیل گاهی آنقدر آبش بالا می‌آمد که دیگر نمی‌شد کشاورزی کرد. باید صبر می‌کردند تا رود نیل، کم آب شود. کاهنان مصری خوب که دقت کردند، فهمیدند پیش از این که نیل طغیان کند، پر نورترین ستاره هم در آسمان دیده می‌شود. بعد دیگر دیده نمی‌شود تا دوباره آب نیل بالا بیاید. فاصله‌ی بین دو بار دیده شدن این ستاره را یک سال نامیدند. این سال را به سیصد و شصت و پنج روز تقسیم کردند. در حدود شش‌هزار سال پیش این اتفاق افتاد. زمان بالا آمدن نیل اول پاییز بود.</p>	<p>● انسان‌های نخستین، تقویم‌های دیگری هم داشتند. مثلاً هر روز که می‌گذشت، یک تکه سنگ را روی تپه‌ای می‌گذاشتند. بعد از چند وقت آن‌ها را می‌شمردند.</p> <p>● امروزه تقویم را در یک دفتر چاپ می‌کنند. یا آن را در ساعت مچی و تلفن همراه و رایانه‌ی شخصی می‌گذارند. یکی از اشکالات تقویم‌های درختی، این بود که نمی‌شد به صورت جیبی از آن‌ها استفاده کرد!</p>	<p>● بعضی‌ها می‌گویند اولین تقویم‌ها، بر روی درخت‌های بیچاره نوشته می‌شده‌اند. آدم‌های اولیه، غروب آفتاب با یک جسم تیز، خط کلفتی روی تنه‌ی درخت می‌کشیدند. یعنی یک روز گذشت! خوش به حال درخت‌های امروزی.</p>
<p>● تقویم‌های اولیه اشکالات زیادی داشت و تنظیم درست و حسابی نداشت. برای همین پس از گذشت ۱۵۰۰ سال که از تنظیم سالانه‌ی تقویم در مصر می‌گذشت، یک روز مردم مصر تقویم‌هایشان را نگاه کردند دیدند که تابستان است در حالی که هوا سرد بود و سوز برف می‌آمد! آن‌ها چند سالی، حیران مانده بودند!</p>	<p>● سال‌ها طول کشید تا انسان اولیه به نظم شب و روز پی‌برد. و خیلی بیشتر طول کشید تا هفته و ماه و سال را شناخت. چون آن‌ها مثل ما تقویم حاضر و آماده نداشتند. تقویم وسیله‌ای است که در آن، با اطلاعاتی که از وضعیت ماه و خورشید و ستارگان به دست می‌آورند زمان را در یک سال تنظیم می‌کنند. در زبان فارسی به تقویم «گانه‌شمار» می‌گویند.</p>	
آذر	آبان	مهر

شهریور	مرداد	نیر
<p>● هر تقویمی در جهان از یک روز خاص شروع می‌شود. مسیحیان روز تولد حضرت عیسی (ع) و مسلمانان روز هجرت پیامبر(ص) از مکه به مدینه را شروع تقویم می‌دانند. برای همین به تقویم مسیحیان میلادی می‌گویند به تقویم مسلمانان هجری. تقویم هجری شمسی می‌گوید: ۱۳۸۹ سال از هجرت پیامبر(ص) گذشته است.</p>	<p>● یکی از کارهایی که برای تنظیم دقیق تقویم‌ها انجام شد، این بود که هر چهار سال، یک روز به آخر سال اضافه می‌کنند. به این جور سال‌ها «کیسه» می‌گویند.</p>	<p>● هزار سال پیش هم یک روز ایرانی‌ها سردرگم شدند. تقویم می‌گفت که اول نوروز است اما در واقع وسط شهریور ماه بودند. خیام، دانشمند و شاعر بزرگ ایرانی و چند ستاره‌شناس دیگر این اشکال را برطرف کردند.</p>
	<p>● بیشتر تقویم‌ها دو گونه تنظیم می‌شوند: یا بر اساس گردش زمین به دور خورشید یا گردش ماه به دور زمین. به شیوه‌ی اولی شمسی می‌گویند به دومی قمری.</p>	
		
اسفند	بهمن	دی